

Otonomi De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Otonomi De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28620>

Özet

Otonomi Değerlendirme Ölçeği (ODÖ), bireylerin günlük yaşam aktiviteleri, iletişim becerileri ve zihinsel fonksiyonları bağlamında bağımsızlık düzeylerini ölçmek amacıyla uyarlanmış 25 maddelik bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkiye uyarlaması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi, özellikle 65 yaş ve üstü bireylerin otonomi düzeylerinin güvenilir ve geçerli bir şekilde belirlenmesi ihtiyacına cevap vermektedir. Ölçek, üç temel faktör etrafında toplanmış olup, yaşlı popülasyonun fonksiyonel kapasitesini kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin orijinal [PDF](#) dokümanı mevcuttur.

Anahtar Kelimeler

Otonomi, Yaşlılık, Fonksiyonel Durum, Günlük Yaşam Aktiviteleri, Geçerlilik, Güvenirlilik, Geriatri, Türkiye Uyarlaması.

Yazarlar

Zahide Tuna, Sibel Şenol-Çelik (Uyarlama Çalışması Yazarları).

Amaç

Otonomi Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, özellikle 65 yaş ve üstü Türk popülasyonunda bireylerin bağımsızlık ve otonomi düzeylerini objektif bir şekilde değerlendirmektir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmesi için gerekli psikometrik kanıtları sunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini etkileyen temel alanlardaki yeterliliklerini belirleyerek, hemirelik ve geriatri alanlarında bireyselleştirilmiş bakım planlarının oluşturulmasına katkı sağlayarak amaçlanmaktadır.

Yapı

Ölçek, bireyin otonomi düzeyini üç ana boyutta ölçmektedir. Bu boyutlar, yaşlı bireylerin günlük yaşamlarının sürdürme, çevreleriyle etkileşim kurma ve bilişsel kapasitelerini kullanma yeteneklerini yansıtmaktadır. Bu üç faktörlü yapı, bireysel bağımsızlığın çok boyutlu doğasını ele almaktadır.

Ölçülen temel yapıları şunlardır: **Günlük Yaşam Aktiviteleri** (Fiziksel bağımsızlık), **İletişim** (Duyusal ve sözel yeterlilik) ve **Zihinsel Fonksiyonlar** (Bilişsel yeterlilik).

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen uyum indeksleri, 25 maddelik ölçeğin teorik olarak beklenen üç faktörlü yapısının Türk popülasyonu için uygun olduğunu göstermiştir.

Bu bulgular, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı otonomi yapısının başarılı bir şekilde temsil ettiğini ve istatistiksel olarak kabul edilebilir bir model uyumuna sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Otonomi Değerlendirme Ölçeği'nin iç tutarlılık ve zamana bağlı güvenilirliği yüksek bulunmuştur. İç tutarlılık belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı 0.95 olarak tespit edilmiştir ki bu, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösteren mükemmel bir değerdir.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığının değerlendirilen test-tekrar test güvenilirliği için hesaplanan Spearman korelasyon katsayısı 0.98 gibi oldukça yüksek bir değere ulaşmıştır. Bu sonuçlar, ölçeğin tekrarlanan uygulamalarda stabil ve tutarlı sonuçlar ürettiğini kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, 25 maddeden oluşan ve üç temel boyuta ayrılan bir yapıya sahiptir. Bu üç faktörlü yapı, gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile doğrulanmıştır. Faktörler, ya da bireylerin davranışlarındaki sürdürmeleri açısından kritik öneme sahip alanları temsil etmektedir:

Faktör 1: Günlük Yaşam Aktiviteleri (GÖA): Bireyin temel fiziksel ihtiyaçlarının davranışsal olarak karşılama yeteneği.

Faktör 2: İletişim: Bireyin çevresiyle duygusal ve sözel yollarla etkileşim kurma kapasitesi.

Faktör 3: Zihinsel Fonksiyonlar: Bireyin bilişsel süreçleri (hafıza, karar verme) kullanarak davranışsal kararlar alma yeteneği.

Araç

Test Türü: Uyarılama (Adaptasyon) çalışması yapılmıştır.

Format: 25 maddelik, üç faktörlü yapıdadır.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Klinik Olmayan Popülasyon (Geriatrik Bireyler).

Yaş Grubu: 65 yaş ve üstü bireyler.

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan, 65 yaş ve üstü bireylerden oluşan örneklem üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim veya gözlem temelli değerlendirme (orijinal ölçeğin yapısına bağlı olarak). Uyarılma çalışmasında Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Test-Tekrar Test yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Geriatri Hemireliliği, Bağımsızlık, Cronbach Alfa, Spearman Korelasyonu, Yaşam Kalitesi, Fonksiyonel Bağımsızlık.

İzinler, Ücretler ve Test Yılı

Sorumlu Yazar: Zahide Tuna

Test Yılı (Uyarılma Çalışması): 2012

İletişim: Ölçeğin kullanımı ve izinleri hakkında bilgi almak için sorumlu yazar ile iletişime geçilmelidir.

Kaynaklar

Tuna, Z., & Şenol-Çelik, S. (2012). Otonomi Değerlendirme Ölçeğinin 65 yaş ve üstü bireylerde geçerlilik-güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Hemirelilik Fakültesi Dergisi*, 19(1), 51-61.

Sorumlu Yazar İletişim E-postası: ztuna@hacettepe.edu.tr

Orijinal PDF dokümanı bu adresten indirilebilir: [otonomi-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Otonomi Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek 25 madde üç faktörlü yapıdadır.

Faktör 1: Günlük Yaşam Aktiviteleri

Yemek Yeme

Yürüme

Giyinme

Kişisel Bakım...

Faktör 2: İletişim

Görme

İtme

Konuşma.

Faktör 3: Zihinsel Fonksiyonlar

Hafıza

Karar Verme

Anlama.

ARABPSYCHOLOGY.COM